

Ernsts
Teodors Amadejs
Hofmanis

Riekstkodis

No vācu valodas tulkojis **Ingus Liniņš**

Hannas Pavļukevičas-Čerņeckas
un **Marijas Osadčas** ilustrācijas

 ZVAIGZNE ABC

1. nodaļa. ZIEMASSVĒTKU VAKARS	3
2. nodaļa. DĀVANAS	5
3. nodaļa. LUTEKLIS	9
4. nodaļa. BRĪNUMI	12
5. nodaļa. KAUJA	19
6. nodaļa. SLIMĪBA	25
7. nodaļa. PASAKA PAR CIETO RIEKSTU	30
8. nodaļa. TURPINĀJUMS PASAKAI PAR CIETO RIEKSTU	35
9. nodaļa. NOBEIGUMS PASAKAI PAR CIETO RIEKSTU	40
10. nodaļa. TĒVOCIS UN BRĀLĒNA DĒLS	47
11. nodaļa. UZVARA	50
12. nodaļa. LEĻĻU VALSTĪBA	57
13. nodaļa. GALVASPILSĒTA	62
14. nodaļa. NOBEIGUMS	67

1. NODAĻA

ZIEMASSVĒTKU VAKARS

Divdesmit ceturtajā decembrī medicīnas padomnieka Štālbauma bērni visu dienu nedrīkstēja rādīties vidusistabā, bet zālē, kas atradās tai blakus, ne tik. Fricis un Marija, cieši piespiedušies viens otram, tupēja dibenistabas stūrī. Bija sabiezējusi dziļa vakara krēsla, taču sveces, kā tas pieklājās šajā dienā, netika ienestas, un viņiem sametās gauži neomulīgi. Fricis pačukstēja mā sai, kas bija par viņu jaunāka (Marijai nupat tikai bija apritējis septītais gads), ka viņš kopš agra rīta saklausījis aizslēgtajās istabās čaukstoņu, šķindoņu un klusu klaudzināšanu. Un vēl viņš nesen redzējis, kā pa gaiteni aizlavījies maza auguma, tumšās drānās tērpies vīrietis ar lielu kārbu padusē. Tas nav bijis neviens cits kā krusttēvs Droselmeiers. Marija no priekiem sasita plaukstiņas un iesaucās:

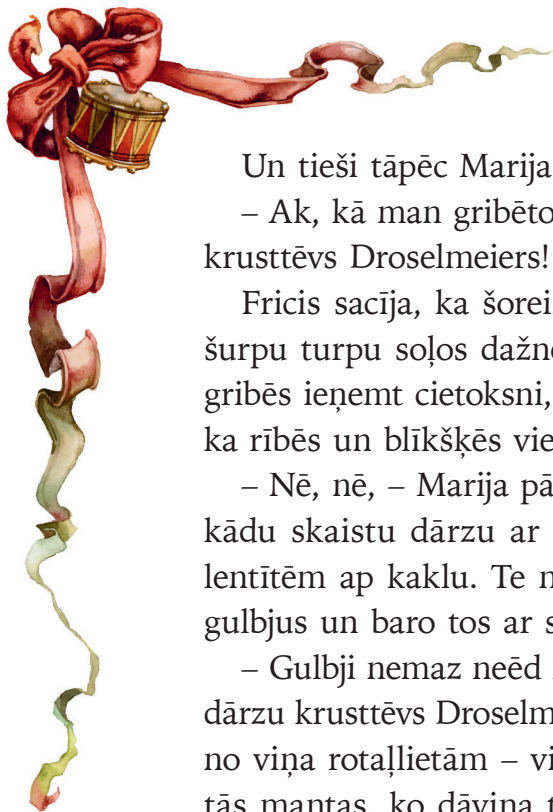
– Ak, kā man gribētos uz zināt, kādas burvīgas rotaļlietas mums būs iztaisījis krusttēvs Droselmeiers!

Virstiesas padomnieks Droselmeiers itin nemaz nebija skaists cilvēks – maziņš un kalsns, sejā daudz krunku, pār labo aci melns pārsējs un pat mati izkrituši –, tādēļ viņš valkāja ļoti glītu, baltu stikla parūku¹, kas bija īsts mākslas darbs. Patiesībā arī krusttēvs pats bija īsts mākslinieks, pārzināja pulksteņu mehānismus un prata tos būvēt. Tāpēc, ja sasirga kāds no Štālbaumu nama krāšņajiem pulksteņiem un nejaudāja vairs padziedāt, ieradās krusttēvs Droselmeiers, noņēma savu stikla parūku, novilka dzelteno svārķeli, apsēja zilu priekšautu un durstīja tik dziļi pulkstenī ar smailajiem instrumentiem, ka mazajai Marijai gauži sāpēja sirds, toties pulkstenim netika nodarīts ne mazākais ļaunums – pulkstenī atkal pamodās dzīvība, un tas tūliņ sāka brīnumjauki dūkt, zvanīt un tikšķēt, par ko visiem bija lieli prieki.

Kad krusttēvs atnāca ciemos, viņam kabatā vienādi atradās kāda jauka rotaļlieta bērniem: vīriņš, kas bola acis un klanās, sasmīdinādams skatītājus, kārbīņa, no kuras izlec putniņš, vai kas cits. Taču uz Ziemassvētkiem viņš arvien pagatavoja kādu jauku mākslas darbu, kas prasīja daudz pūļu, tādēļ arī vecāki, tiklīdz dāvana bija pasniegta, to ļoti rūpīgi uzglabāja.

¹ Domāta mākslīgās šķiedras parūka. (Šeit un turpmāk – tulkotāja piezīmes.)

Un tieši tāpēc Marija tagad iesaucās:

– Ak, kā man gribētos uzzināt, kādas burvīgas rotaļlietas mums būs iztaisījis krusttēvs Droselmeiers!

Fricis sacīja, ka šoreiz nebūšot nekas cits kā cietoksnis, kur ierindas mācībā šurpu turpu soļos dažnedažādi grezni karavīri, bet tad nāksot citi karavīri, kas gribēs ieņemt cietoksni, un zaldāti no iekšpuses varonīgi šaušot ar lielgabaliem, ka rībēs un blīkšķēs vien.

– Nē, nē, – Marija pārtrauca Frici. – Krusttēvs Droselmeiers man stāstīja par kādu skaistu dārzu ar lielu ezeru, kurā peld neizsakāmi jauki gulbji ar zelta lentītēm ap kaklu. Te no dārza iznāk maza meitenīte, dodas uz ezeru, pasauc gulbjus un baro tos ar saldu jo saldu marcipānu.

– Gulbji nemaz neēd marcipānu, – Fricis mazliet paskarbi izmeta. – Un veselu dārzu krusttēvs Droselmeiers arī nevar iztaisīt. Īstenībā mums nav nekāda labuma no viņa rotaļlietām – viss uzreiz tiek noglabāts. Tad jau man daudz mīļākas ir tās mantas, ko dāvina tētis un mamma, jo tās mēs varam paturēt un darīt ar tām, ko gribam.

Bērni joprojām minēja, kādas veltes viņus sagaida šoreiz. Marija bēdājās, ka ļoti pārvērtusies esot Trūtiņas jaunkundze (viņas lielā lelle), kļuvusi tik neveikla kā nekad un katru mīļu brīdi krītot gar zemi – kāds tur brīnums, ka seja tagad vienās skrambās, arī drēbes nošmulētas, ka vai traks. Fricis turpretī iegalvoja, ka viņa stallī trūkstot īsta sarķa¹, tāpat viņa karaspēkā itin nemaz neesot kavalērijas pulku. Bērni bija pārliecināti, ka vecāki ir sagādājuši visādas skaistas dāvanas un pašreiz tās kārtoti. Mazā Marija sēdēja gauži domīga, toties Fricis klusi buldurēja:

– Sarķis un huzāri² man tomēr derētu.

Bija kļuvis pavisam tumšs. Fricis un Marija, piespiedušies viens otram, neiedrošinājās vairs sarunāties. Viņiem šķita, ka visapkārt švīkst maigu spārnu vēzieni un kaut kur skan tāltāla, burvīga mūzika. Pār sienu pārskrēja gaišs stars, un tajā pašā mirklī jautri iešķindējās zvaniņš – kling, klang –, durvis atsprāga vaļā un no lielās istabas iespīdēja tāds spožums, ka bērni ar sajūsmas pilniem saucieniem – ak, ak! – sastinga uz sliekšņa. Tēvs un māte pienāca pie durvīm, paņēma bērnus aiz rokas un sacīja:

– Nāciet drošāk, mīļie bērni, un paverieties, kādas dāvanas jūs gaida!

¹ Sarķis – sarkanbrūns, sarkanīgs zirgs.

² Tā sauca ungāru un dažu citu valstu karavīrus, kuri kaujās piedalījās viegli apbruņoti un ātru zirgu mugurā.

Es vēršos pie tevis, laipno lasītāj vai klausītāj, un, lūdzu, papūlies atsaukt dzīvā atmiņā savus pēdējos Ziemassvētkus – bagātīgi rotāto galdu un skaistās, kārotās dāvanas –, tad gan, jādomā, tu spēsi iztēloties, kā bērni, gluži vai valodu zaudējuši, sastinga mirdzošām acīm.

– Ak, cik skaisti... Ak, cik skaisti, – Marija tikai pēc laba brītiņa izdvesa.

Fricis neko neteica, toties vairākreiz palēcās gaisā, kas viņam ārkārtīgi labi izdevās. Bērni acīmredzot cauru gadu bija uzvedušies sevišķi rātņi un paklausīgi, jo tik daudz burvīgu mantu kā šoreiz viņiem vēl nekad nebija dāvāts.

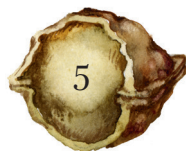
Lielajā eglē istabas vidū bija iekarināti daudzi zeltīti un sudraboti āboli, zaros kā pumpuri un ziediņi spīdēja apcukurotas mandeles, raibumraibas konfektes un visādi citi jauki kārumi.

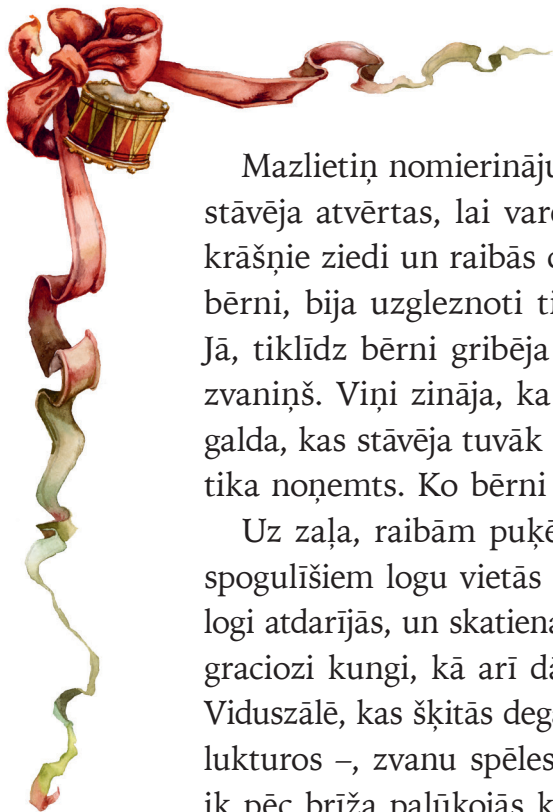
Tāču pats skaistākais šajā brīnumkokā bija tas, ka egles tumšajos zaros kā mazas zvaigznītes mirguļoja simtiem svecīšu un egle pati, gluži kā ar liesmiņām mirkšķinādama, laipni aicināja bērnus noplūkt viņas ziedus un augļus. Apkārt eglei viss laistījās burvīgā krāsu jūklī – kādu tik debešķīgu mantu tur nebija –, jā, kam to būtu pa spēkam aprakstīt!

Marija ieraudzīja brīnumdaiļas lelles, spodrus, sīciņus galda piederumus un – kas bija visjaukākais – zīda kleitiņu, smalki izgreznotu ar raibām lentītēm. Tā karājās uz sastatņa, tā ka mazā Marija varēja aplūkot kleitiņu no visām pusēm, un meitene to arī darīja, nebeigdama vien jūsmot:

– Ak, cik skaista, cik brīnišķīga kleitiņa! Es ceru, ka drīkstēšu to uzvilkt mugurā! Noteikti drīkstēšu!

Fricis jau tikām reizes četras bija iemēģinājis gan aulekšos, gan rikšos savu jauno sarkī, ko viņš nūdien bija atradis ar visiem iemauktiem stāvam pie galda. Nolēcis atkal no zirga, Fricis sacīja, ka tas esot gatavais nezvērs, bet nekas – gan viņš tikšot galā, un nopētīja savu jauno huzāru eskadronu, ietērtu lepnos, sarkanzeltainos mundieros. To ieroči laistījās vienā sudrabā, un zirgi, kuros jāja huzāri, spīdēt spīdēja, un gluži vai varēja nodomāt, ka arī tie ir no tīra sudraba.

Mazlietiņ nomierinājušies, bērni jau gribēja ķerties pie bilžu grāmatām, kuras stāvēja atvērtas, lai varētu tajās uzreiz ieskatīties, un kurās dažādie, ārkārtīgi krāšņie ziedi un raibās drānās tērptie cilvēki, pat rotaļā aizrāvušies miļumjaukie bērni, bija uzgleznoti tik dabiski, it kā tie būtu dzīvi un patiešām sarunātos. Jā, tiklīdz bērni gribēja nodoties šīm lieliskajām grāmatām, vēlreiz iešķindējās zvaniņš. Viņi zināja, ka nu nāks krusttēva Droselmeiera dāvanas, un metās pie galda, kas stāvēja tuvāk sienai. Aizslietnis, aiz kura tas tik ilgi bija slēpts, zibenīgi tika noņemts. Ko bērni tur ieraudzīja...

Uz zaļa, raibām puķēm izrotāta zāliena stāvēja brīnumaina pils ar daudziem spoguļšiem logu vietās un zeltītiem tornīšiem. Atskanēja zvanu spēle, durvis un logi atdarījās, un skatienam pavērās pils zāles, pa kurām pastaigājās ļoti sīciņi, taču graciozi kungi, kā arī dāmas ar spalvu pie cepures un kleitās ar garām šlepēm. Viduszālē, kas šķitās degam vienās ugunīs – tik daudz sveču liesmoja sudraba kroņlukturos –, zvanu spēles pavadībā īsās jaciņās un svārčiņos dejoja bērni. Pa logu ik pēc brīža palūkojās kāds kungs smaragdzaļā mētelī, pamāja un atkal nozuda, bet lejā, pie pils durvīm, parādījās un atkal iegāja pilī pats krusttēvs Droselmeiers, augumā tikai nedaudz lielāks par tēva ikšķi. Fricis, atbalstījies ar elkoņiem uz galda, nopētīja skaisto pili, pavēroja, kā dejo un pastaigājas figūriņas, tad sacīja:

– Krusttēv Droselmeier! Atļauj man ieiet pilī!

Virstiesas padomnieks paskaidroja, ka tas nekādi neesot iespējams. Un viņam bija taisnība: puišēļa vēlēšanās bija pagalam muļķīga, jo pils, kurā viņš gribēja iekļūt, pat kopā ar visiem zeltītajiem tornīšiem nebija ne viņa augumā. Vēlāk arī Fricis to atzina.

Pēc kāda brītiņa, kad kungi un dāmas joprojām pastaigājās, bērni dejoja, smaragdzaļais vīriņš atkal un atkal palūkojās pa to pašu logu un krusttēvs Droselmeiers arvienu iznāca durvju priekšā, Fricis nepacietīgi iesaucās:

– Krusttēv Droselmeier, tagad iznāc laukā pa tām durvīm no otras puses!

– To es nevaru, mīlo Fricīt, – virstiesas padomnieks atteica.

– Nu tad liec, – Fricis neatlaidās, – liec, lai tas zaļais vīrs, kas tik bieži parādās logā, iziet kopā ar citiem pastaigāties!

– Arī tas nav iespējams, – virstiesas padomnieks no jauna atteica.

– Tad lai bērni nokāpj lejā, – Fricis nelikās mierā. – Es gribu viņus aplūkot tuvāk.

– Ē, nekas cits nav iespējams, – virstiesas padomnieks īgni sacīja. – Šis mehānisms tā ir pagatavots, tādām arī tam jāpaliek.

– Tā-ā? – Fricis gari novilka. – Nekas cits nav iespējams? Paklausies, krusttēv Droselmeier! Ja tavi greznie cilvēciņi pilī prot darīt tikai vienu un to pašu, tad

